

COPILUL, CREATIVITATE ÎN GÂNDIRE ȘI MIȘCARE

ed. Țugui Ileanuș Alexandrina,
G.P.N. nr.2, Vicovu de Jos

Omul se naște ca o sămânță pe acest pământ, ca o *potențialitate*. Afirmarea acestei potențialități se face încă de timpuriu, prin educație. În cadrul procesului de învățământ, cea care permite copilului să se creeze pe sine însuși este *creativitatea*. Viața copilului, privită în ansamblu, se caracterizează printr-o nevoie de creație continuă, ceea ce mă îndreptățește să afirm că rolul nostru de educator nu este doar acela de a descoperi potențialul creator al copilului cât mai degrabă de a căuta modalități de stimulare a gândirii creative, de evitare a blocajului creativității copilului.

Jocul ocupă un rol central în strategia de educare a gândirii laterale a copilului preșcolar. Copilul se transpune într-un plan imaginar, transfigurează selectiv idealul în funcție de nevoile imediate, dar și de posibilitățile lui. *Jocul de rol* dezvoltă empatia, capacitatea evaluativă și cea anticipativă, stimulează relațiile interpersonale de cooperare și competiție, capacitatea de adaptare la cerințele celuilalt. Exemple de jocuri utilizate în activitățile cu preșcolarii:

„*Dialogul imaginar*” - se cere copiilor să se substituie unor personaje din poeziile și poveștile cunoscute și să poarte o discuție despre un subiect anume. Personajele pot fi alese și din viața reală (plante, animale, obiecte etc). Exercițiul dezvoltă spontaneitatea și originalitatea.

„*Întâlnire neașteptată*” - se propune copiilor să-și imagineze că în drumul către grădiniță au întâlnit un personaj imaginar cum ar fi: un anotimp, un fenomen al naturii, un personaj dintr-o poveste sau viața reală. Prin povestire se activează fluiditatea, originalitatea, nonconformismul.

„*Ce aș fi dacă aș fi?*” - se cere copiilor să se pună în locul unor obiecte, animale, plante, fenomene ale naturii, personale din povești etc.”*Dacă aș fi un trandafir i-aș înțepa pe toți cei care ar vrea să mă rupă*” - se cultivă capacitatea empatică.

Discuția în grup favorizează găsirea unor modalități creative, capacități de comunicare, interacțiuni, vizează cooperarea, atitudinea pozitivă spre comunicare și argumentare, încurajează posibilitatea de afirmare. Această metodă am folosit-o la grupa mare unde capacitățile de exprimare și explorare a temei propuse sunt mai ample. Astfel am organizat, în cadrul *întâlnirii de dimineață* discuții de grup referitoare la problematica gunoiului menajer, a reciclării materialelor, economisirii apei, a energiei electrice, responsabilităților în colectiv, problematica sănătății personale și securității individuale și de grup, ocrotirea animalelor, plantelor etc.

Problematizarea este o altă metodă de stimulare a creativității, ea fiind și cadrul, mecanismul de declanșare a potențialului creativ. Această metodă ajută preșcolarul să găsească probleme de investigat, să le formuleze, analizeze, să descopere calea rezolutivă, să anticipeze soluții. Și această metodă am aplicat-o în mod special la grupa mare deoarece capacitățile de argumentare la această vârstă au un suport științific mai amplu. Am ridicat problematica situațiilor imaginative *dacă...*, exemple :” *Ce s-ar întâmpla dacă n-ar mai fi apă, oxigen, hrană, curent electric, banii, vântul, norii, ploaia, soarele, copacii, săpunul, mama, tata, grădinița etc.?...*” Iar investigarea a dus la găsirea de soluții originale și creative.

Observarea cu formele ei (spontană și neorganizată, dirijată din exterior, enumerativă și descriptivă, organizată și sistematică) activează spiritul de observație al copilului, capacitatea de descoperire și definire a problemelor, capacitatea apreciativă și predictivă. Este o metodă de pregătire către actul creator (etapa preparării), iar cunoștințele capătă caracter acțional și afectiv

și sunt mai stabile. Observările au o tematică diversă și variată, pot fi directe prin mijlocirea directă a materialului –stimul (plante, animale, fenomene, stări sufletești, costumații, diferite obiecte etc.), dar și în lipsa materialului – stimul pe baza reprezentărilor însușite de copii în activitățile anterioare.

Experimentul este o metodă centrată pe acțiune prin experiența trăită direct de copil. În cadrul experimentului de aplicare copilul valorifică în practică cunoștințele însușite și sesizează prin propriile lor acțiuni, noi cunoștințe. Experimentul aplicativ dezvoltă copiilor răbdare, perseverență, obiectivitate, disciplină, deprinderi de lucru în echipă calități specifice unei personalități creative. La grădiniță am propus câteva experimente cum ar fi:

„Urme pe zăpadă”, „Grâul” (urmărirea etapelor de germinație a plantei), „Urme în nisip și apă”, „Apa și transformările ei în natură”, „Aluatul”, „Greutatea unor obiecte”, „Plutirea și scufundarea” etc.

În continuare voi da exemple ce activități și jocuri care stimulează gândirea laterală a preșcolarului:

1. „Ce putem face cu aceste obiecte?” - joc de masă, exercițiu creativ cu obiecte ce dezvoltă flexibilitatea, originalitatea, nonconformismul.

Obiectiv operațional urmărit: să indice cât mai multe și diferite utilizări ale unor obiecte familiare lor (ață, bețișoare, un ziar, măceșe, o pungă)

Exemple:

*Ce poți face cu o ață?(poți coase, poți lega ceva, poți construi o căsuță, valurile mării etc.)

*Ce poți face cu un ziar? (îl poți citi, împături, înveli ceva, îl poți face un coif, un acordeon etc.)

*Ce poți construi din bețișoare? (soarele, o floare, un copac, șirul numeric etc.)

*Ce poți face din măceșe? (dulceață, flori, mărgele etc.)

*Ce poți face cu o pungă? (poți pune ceva în ea, poți acoperi ceva, o poți da în vânt, o poți sparge)

2. „Săptămâna culorilor”- în cadrul ADP (activități de dezvoltare personală) se stabilește pentru fiecare zi a săptămânii o culoare și se cere copiilor să găsească fructe, legume, animale, plante, obiecte care au culoarea respectivă.Exemplu:

*Luni – culoarea albă semnificativă pentru ridiche, ursul polar, ghiocel, foaia etc.

*Marți- culoarea roșie semnificativă pentru cireșe, roșii, vulpea, trandafirul, crucea roșie etc.

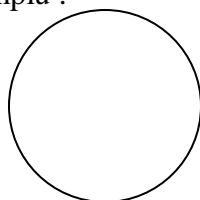
*Miercuri – culoarea galbenă semnificativă pentru pară, ardei, leul, narcisa, soarele etc.

*Joi – culoarea verde semnificativă pentru pară, castravete, păsări exotice, salata, frunza etc.

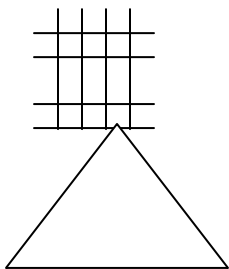
*Vineri - culoarea albastră semnificativă pentru afine, prune, păsări exotice, albastrea, cerul etc.

3. „Ce poate fi?”- exercițiu creativ al cărui material este elementul plastic în cadrul ALA (activități liber – alese): se prezintă copiilor diferite forme plastice și li se cere să indice cât mai multe obiecte cu care se aseamănă acestea.

Exemplu :

- minge, soare, inel etc.

- gard, covoraș, prosopel etc.

- acoperiș, servetele, căciulă etc.

4. „**Dansul frunzelor**” - în cadrul secvenței întâlnirii de dimineață – *Tranziția*- propun utilizarea acțiunilor motrice învățate pentru a exprima sentimente, comportamente, prin improvizarea unui dans.

Nevoia permanentă de mișcare a copilului îl face să sară, să râdă, să alerge, să cânte, să danseze, iar prin jocurile lui el își creează neconținut propria lume, copilul este o *creativitate în mișcare*. Uneori, restricționându-l adulții și noi educatorii, blocăm acea energie creatoare specifică vârstei; când este ascultător, conformist și, deci mai puțin creativ, copilul este lăudat de părinți, educatori și apreciat ca fiind un copil *cuminte*; când este curios și neastâmpărat este adesea dezaprobat, astfel că mai mult sau mai puțin conștient blocăm copiilor spiritul jocului, creativitatea, gândirea laterală, inocența sa ce ține de natura reală a copilului.

BIBLIOGRAFIE:

Curriculum pentru educația timpurie, 2019

Caluschi, M., *Grupul mic și creativitatea*, Editura Cantes, Iași, 2001.

Cucoș, C., *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 2000.